

Paskutinę valandą

* Filipinų prezidentas Quirino atskrido į Washingtoną, kur tarsis dėl prieškomunistinio Tolumų Rytų bloko įsteigimo. Aerodrome prezidentą pasitiko Trumanas.
* Vakarų Europos Unijos sausumos kariuomenės vadas prancūzas Latre de Tassigny paneigė gandus, kad tarp jo ir Vakarų Europos gynimo komiteto pirmininko maršalo Montgomery yra nesuderinamas nuomonių skirtumas. Tassigny pareiškė, kad Vakarų Europai ginti yra svarstomi įvairūs planai, tačiau tiek Montgomery, tiek ir jis yra vienos nuomonės, kad reikia ginti visą Europą.
* JAV senatas priėmė pasiūlymą iki 1950 m. liepos 1 d. Marshallio planui ir JAV okupacinei išlaikymo padengti skirti 5,7 milijardus dolerių.
* Düsselдорfe pirmo posėdžio susirinko tarptautinė Ruhr krašto kontrolės įstaiga.
* JT generalinis sekretorius Trygve Lie savo pusmetiniame pranešime konstatavo, kad karo baimė visame pasaulyje yra sumažėjusi.
* JAV štabų viršininkai pirmadienį iš Vienos išskrido į Washingtoną. Jiems išvykus prie Vienos viešbučio, kuriame jie gyveno, 100 austrų komunistų suruošė protesto demonstraciją.
* Netoli Kōno traukinys susidūrė su autobusu, vežančiu atstogaujantįs mokinius. Dvi priekabos buvo visiškai sutriukintos. 60 vaikų buvo užmušti, 21 sužeistas.
* BBC praneša, kad paskutinėmis žiniomis iš Ekvadoro, ten per žemės drebėjimą žuvo 10.000 žmonių.

Judrumas Rytų Europoje

Rytų Europos sostinės — Sofijoje, Varšuvoje ir Budapešte paskutinėmis dienomis griebtasi naujų priemonių, kurios turės įtakos tolimesniai šių kraštų gyvenimui. Bulgarijos min. pirm. V. Kolarovas ir trys jo pavaduotojai šeštadienį atpalaiduoti nuo eilės savo pareigų. Lenkijos vyriausybė paskelbė potvarkį, pagal kurį mirties bausmė taikoma tiems asmenims, kurie „piktinaudžia“ sąžinės laisvę ir religinio įsitikinimo laisvę. Varšuvoje šis potvarkis laikomas atsakymu į popiežiaus paskelbtą komunistų ekskomunikaciją. Budapešte ta patia dieną paskelbta naujoji Vengrijos konstitucija, kuri netrukus busianti įteikta parlamentui ratifikuoti.

Kolarovo, ligi šiol vadovavę Bulgarijos užs. reik. ministerijai, įpėdiniu paskirtas Vladimiras Poptovas, kuris perims ministro ministrijos vadovavimą. Toliau iš ligšiolinių pareigų atleistas vidaus reikalų ministras A. Jugovas, kad galėtų atsistoti vien min. pirm. pavaduotojo pareigoms. Pakvietimai įvykdyti penkiose svarbiose ministrijose.

Atsakymas į ekskomunikaciją

Naujuoju potvarkiu lenkų teismams suteikiama teisė dvasiškius bausti kalėjimo bausmėmis. Ketvirtajame potvarkio skyriuje sakoma, kad kiekvienas asmuo, kuris kitam dėl politinių priežasčių uždraudžia dalyvauti religinėse apeigose, gali būti baudžiamas kalėjimu iki penkerių metų. Tokia pat bausmė gali būti baudžiamas ir kiekvienas asmuo, kuris nekentia kito dėl religingumo stokos. Mirties bausmė gali būti taikoma tam, kuris dėl religinių priežasčių

Trėmimai nesiliauja

Londonas. (Observer). Pranešimai apie naujų deportacijų iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos į azijatinę Rusiją dalį iš visų įvairių Europos dalių ateina tuo metu, kada Pabaltijio valstybėse oficialiai švenčiama tų valstybių įjungimo į „Sov. Sąjungą“ devynerių metų sukaktis.
Deportacijos Sovietų Sąjungoje visada būna didžiausios liepos ir rugpjūčio mėnesiais, kada geriausios transporto sąlygos. Šiais metais gaunama daug pranešimų ir apie masines deportacijas iš satelitinėse valstybių.*

Nauja ofenzyva Grammos kalnyne

Atėnai (AP). Graikijos kariuomenė šeštadienį pradėjo naują ofenzyvą prieš Grammos kalnyne susitelkusius 13.000 sukilėlių. Pirmomis žiniomis, ofenzyva vykstanti sėkmingai. Grammos kalnyne (650 kv. kl. plote) šiuo metu yra apie 70% visų Graikijos sukilėlių. Tikimasi, kad, paėmus Grammos kalnyną, sukilėliams bus suduotas mirtinas smūgis.
Atėnu radijas paskelbė, kad sukilėlius renia Albanijos artilerija, šaudanti iš Albanijos teritorijos.

Strassburge susirinko Europos Tarybos konferencija

Strassburgas (UP). Belgijos, Danijos, Prancūzijos, D. Britanijos, Irlandijos, Italijos, Liuksemburgo, Olandijos, Norvegijos ir Švedijos užsienių reikalų ministrai, kurie š. m. gegužės 5 d. Londone pasirašė Europos tarybos chartą, š. m. rugpjūčio 8 d. susirinko Strassburgo miesto rotušės pirmojo Europos ministerių tarybos posėdžio. Rugpjūčio 10 d. taip pat Strassburge susirenka Europos tarybos parlamentas, susidedas iš 87 atstovų. Europos tarybos parlamentas atidaromas Edouardo Herriot kalba, po to išrenkamas nuolatinis prezidentas, sekretoriatas ir komisijos. Po rinkimų seka debatai. Parlamentui pavesta tik patariamiosios funkcijos, ir jis Europos ministerių tarybai tegali teikti tik savo pageidavimus.

Pirmosios konferencijos dienotvarkė, iki išleidžiant šį laikraštį, dar nebuvo smulkmeniškai paašikėjusi. Tačiau manoma, kad Europos ir jos ministerių taryba, be kitų, svarstysianti šias problemas:

1. Priėmimas europinio paso, su kuriuo nekilniam būtų galima keliauti po visą Europą.
2. Europos patentų įstaigos įsteigimas ir patentų klausimų sprendimas visos Europos pagrindu.
3. Išdirbimas planų darbo jėgai keistis tarp paskirų valstybių, siekiant išspręsti

drumsčia viešąją rimtį ir kenkia valstybės saugumui. Šis, iš 17 skyrių susidedas potvarkis įsigalioja tuoj pat.

Kviečių varpos, kūjis ir žvaigždė
Svarbiausias naujosios Vengrijos konstitucijos punktas numato, kad prezidento pareigas eis iš 21 asmens susidedanti kolegija. Pagal naująją konstituciją žemės turtai, bankai, transporto priemonės bei pramonė paskelbiama valstybės nuosavybe. Naujuoju valstybės ženklu, šalia tautinių spalvų, įvedama kviečių varpos, kūjis ir raudona žvaigždė (UP, Reuter, AFP, BBC ir Dena)

5000 žmonių žuvo per žemės drebėjimą

25 VIETOVĖS EKVADORE NUŠLUOTOS NUO ŽEMĖS PAVIRŠIAUS

Quito (Ekvadoras). (UP, AP, Reuteris). Praėjusi penktadienį penkiolika smarkių požemių smūgių plačias Ekvadoro sritis pavertė nebegyvenamais tūrlaukais. Daugelis upių išsiliejo iš krantų ir aptvindė didžiulius žemės plotus.

Pirmosiomis žiniomis, namų griuvėsiai palaidojo apie 660 žmonių. Daugiau negu 5.000 žmonių sužeista. Jiems gelbėti iš griuvėsijų buvo tuojau pat išaukti kariuomenės daliniai ir Raud. Kryžiaus greitoji pagalba. Didžioji dalis ligoninių taip pat sunaikinta. Tad buvo spėjama, jog dalis sunkiai sužeistųjų, kurie buvo priversti ilgesnį laiką palikti po atviru dangumi, neišvengs mirties.

Paskutinėmis žiniomis, 25 vietovės visiškai nušluotos nuo žemės paviršiaus, žuvusių priskaityta jau apie 5.000. Vien Palileo miestely žuvo per 2.000 žmonių. Nuostoliai vertinami apie 20 milijonų dolerių.

Geologų manymu, žemės drebėjimas sukretęs visą Andų kalnų sritį, kurioje veikia Chimborazzo ir Cotopaxi ugniakalai.

Patsai Ekvadoro prezidentas Plaza Lasso emėsi vadovauti gelbėjimo akcijai. Jisai kartu su karo ministru Manueliu Diazu Granados tuojau nuyko lėktuvu į katastrofos vietą, kurios židinis yra maždaug 150 km į pietus nuo sostinės Quito. Visiškai sunaikinta trečdalis Ambato miesto, kuriame buvo skaičiuojama apie 30.000 gyv. Jo apylinkėje ištisas kalno masvyvas nuviręs į upę. Miestas nebeteko vandens ir elektros srovės. Pritrūkę ir karstų katastrofos aukoms laidoti. Zuvusiųjų skaičius sunkiai apskaičiuojamas. Spėjama, kad 60 besimeldžiančių moterų prisilėgė bažnyčios griuvėsiai, griuvant kareivinėms žuvo apie 40 kareivių.

Visiškai sunaikinta taip pat dalis panamerikinės autostrados į pietus nuo Quito. Kelių tinklui suirus, atkirstųjų vietovių gyventojams maistas ir vaistai teko gauti be paliovos skraidančiais kariniais lėktuvais. Neapsieita ir be naujų aukų: nukritus lėktuvui žuvo 34 asmenys.

Antrasis po Ambato sunkiausiai paliestas

nedarbo klausimą, o reikalui esant užpildyti darbo jėgos trūkumą.

4. Zmogaus teisių Europos konvencijos paskelbimas.

Manoma, kad konferencija užsėts daugiau kaip tris savaites. Oficialiosiomis kalbomis pripažinta lygiagrečiai anglų ir prancūzų. Kad būtų labiau pabrėžtas tarptautinis konferencijos pobūdis, įžanginiame posėdyje atstovai buvo sugrupuoti ne pagal savo atstovaujama kraštų, bet savo pavardžių alfabeta. Vėlyvesniuose posėdžiuose atstovai grupuojami pagal savo partinę priklausomybę. Taigi ir čia, kaip ir nuolatiniuose parlamentuose, pvz. socialistai sėdi kairėje salės pusėje, gi konservatoriai ir kt. dešinėje.

Vienas daugiausiai nusipelnęs Europos vienybės sąjūdžiui asmuo, be abejo, yra

JAV — Kinijos santykiai

Washingtonas (UP). Pereitos savaitės pabaigoje JAV užs. reik. min. paskelbė „baltąją knygą“ apie Kinijos politiką, iš kurios paaiškėjo, kad JAV vyriausybė jau prieš keletą metų pradėjo nebesitikėti Čiangkaišeko vyriausybe. 1947 m. generolas Wedemeyris Čiangkaišeko vyriausybę pavadino „koruptine ir reakine“ ir apkaltino atsakingus kiniečių sluoksnius ir metus į užsienį išvežant 500 milijonų dolerių vertės turtą. Jis pritarė amerikiečių pagalbai tik tuo atveju, jei Kinijos vyriausybė pravestų finansinę reformą ir racionaliai išnaudotų krašto rezervus.

Generolas Stilwellis, kuris 1944 m. Čiangkaišekui reikalaujant, buvo atšauktas iš amerikiečių kariuomenės Kinijoje vado pareigų, viename savo raportų pranešė Washingtonui: Čiangkaišekas tikisi ir toliau galėsias melžti JAV ir išviliosias iš jų pinigų, grasinamas senu argumentu, kad jis toliau nekariaus jų pusėje, jei negaus pagalbos... Jis visiškai nemano, karui pasibaigus, praveisti bet kokias reformas. Jis yra didžiausia Kinijos vienybės kliūtis.“
Pagaliau Marshallis 1946 metais išprašavo, kad Čiangkaišeko kariuomenė bus sumušta, o jai suteikta amerikiečių kariuomenė.

Užs. reikalų ministerijos „baltoji knyga“ sulaukė ir kritikos. Demokratų sena-

Winstonas Churchillis. Buvo laukiama, kad jis bus išrinktas ir pirmuoju Europos tarybos pirmininku. Tačiau, pasirodo, šios garbės jis patsai atsisakė, kad galėtų pasilikti paprastu tarybos nariu su neribota kalbos laisve.

GRAIKIJA, TURKIJA IR ISLANDIJA I EUROPOS TARYBA

Strassburgas (BBC). Čia posėdžiauja 10 į Vakarų Europos Tarybą įeinančių kraštų užsienio reikalų ministrai pirmadienį nutarė į Tarybą kviešti Graikiją, Turkiją ir Islandiją.

Paryžius (WK). Buv. Lenkijos ministeris pirmininkas Mikolaičikas. Čekoslovakijos min. Repka ir Vengrijos pasiuntinys Paryžiuje Aueris bendru pareiškimu, kaip praneša Reuteris, reikalauja į Europos Tarybos seimą pakviesti ir pabėgusius Rytų Europos politikus.

torius Johnsonas pareiškė, kad jį tik patvirtinusiu nuomone, jog amerikiečių vyriausybė kiniečių tautinius sluoksnius neparemti kovoje su komunistais. Kinijos pilietinis karas esąs pralaimėtas ne Kinijoje, bet Washingtone. Kitas demokratų senatorius McCarranas teigė, kad jei „baltoje knygoje“ išdėstyta politika bus vedama toliau komunistai užims visą Aziją, įskaitant ir Japoniją bei Havajus, o iš čia esą netoli ir JAV. Esą, buvę galima komunistus sustabdyti Kinijoje, jei būtų panaudotos „pozityvios priemonės“.
Užs. reik. min. Achesonas pareiškė, kad Čiangkaišeko rimimas būtų tik interencija tokios vyriausybės naudai, kuriai nepasitiki nei jos kariuomenė, nei tauta. Toliau Achesonas, kalbėdamas spaudos konferencijoje, nusakė sekančius JAV Tol. Rytų politikos principus:

1. JAV nori, kad Kinija būtų stipri ir nepriklausoma valstybė;
2. JAV parems pastangas pagerinti Kinijos gyventojų būklę;
3. JAV yra priešingos, kad Kinijoje įsivertų kokia nors užsienio valstybė ar toks režimas, kuris atstovautų užsienio interesams, o ne Kinijos padalinimui.
4. JAV yra pasiryžusios su kitoms suinteresuotoms valstybėms, apsvarstyti priemones; reikalingas Tol. Rytų taikai ir saugumui laiduoti.
5. JAV remis visas JT pastangas taikai Tol. Rytuose atstatyti.

Tais principais remiantis bus nustatyta nauja JAV Kinijos politikos linija. Komunistinio režimo pripažinimas šiuo metu nėra svarstomas. Jei Kinijos komunistai juos prašytų pripažinti, jų prašymas bus visų rimtumu apsvarstytas.

Senatorius Vandenbergas reikalauja, kad JAV turinčios aiškiai pareikšti, kad jos remiančios kiniečių tautą ir Tol. Rytų laisvę. Naujasis JAV Kinijos politikos kursas turės būti nustatytas, nepaisant visų ankstyvesnių prietarų ar sentimentų.

BBC praneša, kad Washingtono jau prasidėjo pasitarimai naujam kursui nustatyti.

Nelaukiama naujo DP įstatymo priėmimo

205.000 DP BOSIJA IŠLEISTA IKI ATEINANČIŲ METŲ GEGUZĖS MEN?

Washingtonas (SS). AP agentūra praneša, kad senatorius P. MacCarron, užtrenkęs duris betkuriai naujai akcijai, pagal kurią būtų bandoma išleisti didesnis DP skaičius į JAV. MacCarron, senato juridinės komisijos pirmininkas, pareiškė spaudos atstovams, kad senatas tegalės patvirtinti tikrai tokius įstatymus, kurie naujų tremtinių įsileidimu negriauna valstybės ūkio pagrindu. Bet iš viso naujasis įstatymas nesąs reikalingas anksčiau kaip ateinančių metų gegužės mėn., nes iki to laiko busi įsileista visas 205.000 DP kiekis. Bet kurį naują DP imigracijos įstatymą svarstant, pirmiausia esą reikalinga atsižvelgti į JAV siaučiantį nedarbą ir butų trūkumą.

Berlynas (SS). Amerikiečių karinės valdžios viešosios informacijos skyriaus pranešimu, iki šių metų pabaigos esą, numaty-

Paskutiniu metu repatriavo 117 Lenkijos piliečių. Jiems pargabanti Varšuvos vyriausybė Frankfurte buvo atsiuntusi specialų traikinį. Repatriavę daugiausia tokie asmenys, kurie gyvenę už stovyklų ribų. Ta išgabenti visus DP iš trijų vakarinių zonų. Hessene pvz. jau šį rudenį nebeliks nė vienos tremtinių stovyklos. „IRO turi suorganizuoti didžiausią pasatulyje transporto sistemą“, kalbėjo pranešėjas. „36 didžiuliai laivai šiuo metu raizo pasaulio vandenynus ir mažiausia 30 traikinų jų kas mėnuo gabena DP iš stovyklų į Europos uostus. Sekymingas DP emigravimas paskutiniais metais emė trauktytis, plūstant naujiems pabėgėlių būriams iš t. v. liudies demokratijų kraštų. Didžioji liksusių DP dalis susidės iš pabaltiečių, ukrainiečių ir lenkų. Jų tarpe žydai sudaro apie 21%.“

Jeį 500 dramblių, užuođžia ką nors blogo - jie susiburia ir... veikia

Iš „Die Tat“ ZMOGUS - NE GYVULYS

Jeį 300 mil. europiečių pajunta pavojų - jie susiskaldo ir... kalba

VLIKO reforma

Rugpjūčio 6 d. Fellbache įvykusiam LTB apygardos pirmininkų suvažiavime, vienam dalyviui paklausus, VLIKO atstovo buvo paaiškinta, kad toji institucija šešiais balsais prieš keturius nutarė sudaryti iš savo tarpo penkių asmenų vykdomąjį organą. Tas paaiškinimas išaukė kito tos pačios institucijos nario ilgesnį pareiškimą, kuriuo buvo užgintytas tokio nutarimo teisingumas ir tikslingumas.

Toks viešas vlikininkų ginčas prisilėgė suvažiavimo dalyviams. Juo labiau, kad prieš tai buvęs p. Brazaičio pranešimas, kiek detalizavęs „Lietuvio“ 2 numery paskelbtas žinias apie masinius lietuvių trėmimus, vaizdžiai nupiešė naikinamos mūsų tautos skaudžią tragediją. Tų įvykių akivaizdoje klausyti išlaisvinimo komiteto gintų dėl kokios nors deklaracijos ar konferencijos antraščių sprendimų interpretacijos buvo tiek skaudu, kad kai kurie suvažiavimo dalyviai negalėjo nuslėpti savo jausmų. Vienas jų visą VLIKą, gal ir ne visai tiksliai, pavadino „biurokratais“ (p. Zundė — Slezvijas), kitas rado reikalo pasakyti, kad vlikininkai stovyklose vadinami „lunatikais“ (p. Miglinas — Hessenas). Trečias (p. Nasvytis — Zem. Saksonija), pasidars išvada, kad ginčas eina dėl apmokamų vietų, salomoniskai pasiūlė partijom pačiom išlaikyti savo atstovus VLIKE, nes, girdi, ko verta partija, jei negalės išlaikyti vieno atstovo. Tokiu būdu automatiškai sumažėtų partijų atstovų skaičius.

Mes jaučiame liūdną pareigą syktį į viešumą jau išnešto ginčo išpūdziais pasidalinti ir su savo skaitytojais. Vargu ar būnti pateisinama tylėti apie visiems žinomą „paslaptį“. Ginčai VLIKE prasidėjo ne nuo šiandien. (Atsiminkime tik klaipėdiečių atstovo klausimą). Be ginčo, tiesą sakant, negalima įsivaizduoti nė vieno kolektyvo darbo. Tik per jį randama viena, visus jungianti, nuomonė. Tačiau šį kartą, atrodo, nueita kiek per toli. Tiek toli, kad net pradėta kalbėti apie „komercinę“ demokratiją. Todėl ginčas sukėlė nerimo platioje visuomenėje.

Juk šiandien, išsisklaidant po platųjį pasaulį, tikrai pasigendame visuomeninio organo, jungiančio išlaisvinimo kovai, nuo kurios neatsleidžia ir emigracija į tolimiausius užkampius. Pasaulio lietuvių bendruomenė kol kas egzistuoja tik popieriuje, tad aišku, kad visų stambiųjų mūsų partijų sudarytas organas, turis gražias rezistencijos laikų tradicijas, šiandien turi dar veikti. Todėl sunku nepritari ti šešių VLIKO grupių sudarymui, siekiant sumažinti išlaidas (ir kitais praktiniais sumetimais), sudaryti penkių asmenų vykdomąją tarybą, kurią sudarytų šių partijų ar sambūrių atstovai; krikščionys demokratai, lietuvių frontas, liaudininkai, tautinis sąjūdis ir socialdemokratai. Galima drąsiai sakyti, kad toks kolektyvas galės kalbėti, iki nėra kito būdo patikrinti tautos valiai, visos mūsų tautos vardų. Įdomu, kad šį kartą VLIKO nariai nepasiskirstė iki šiol įprastu būdu, pagal „ideologijas“. Iš vad. „katalikinių grupių“ trys pasisakė už aukščia nurodytą reformą, o dvi prieš.

Tačiau tos reformos pasiūlymas yra taip įtikinąs, kad paskutinėmis žiniomis, yra daug vilčių, jog jam pritaris ir likusios keturios grupės. Ne visai malonus ginčas rezultate, tikimės, sustiprins vienybę, ir tokiu būdu išeis į gera, lygiai kaip po audros susilaukiame gaivaus oro. Naujai sudarytai tarybai linkime įgauti atitinkamo autoriteto ir suburti visos tautos jėgas išlaisvinimo darbu.

Šių dienų tarptautinė būklė mum leidžia aiškiau ir garsiau pareikšti mūsų tautai padarytą skriaudą. Patekę laisvėn, mes turime ją išnaudoti. Tai mūsų pareiga. O mūsų politinis organas turi mūsų visas pastangas suderinti. K. Z.

Audra telkiasi Balkanuose

Belgradas (UP). Vienoje kalboje, pasakojtoje Makedonijoje stovintiems Jugoslavijos kariuomenės daliniams, marš. Titas pareiškė, kad būtų iluzija tikėti, jog karo nebūsią.

„Mūsų įgulos“, kalbėjo Titas, „yra išdėstytos tame mūsų gynybos sistemos ruože, kuris nuolat yra buvęs įvairių provokacijų vieta. Mes ten pasiuntėme tik pačius geriausius kariuomenės, gerai suprasdami, kad pavojaus atveju jie turės atremti rimtą puolimą. Mes nesame nepasiruošę! Mes ginsime savo kraštą nuo kiekvieno užpuolimo, kur tik jis pasirodytų.“

Specialus „Die Tat“ korespondentas praneša:

„Paskutinėmis dienomis vis labiau dažnėja pranešimai apie didėjančią rusų aktyvumą prieš Jugoslaviją ir Jugoslavijos kariuomenės telkimą pasieniuose:

Vieną pasiekė patikimi pranešimai, kad kominformas jau 1949 m. birželio 30 d. savo nariams išsiuntinėjo aplinkraštį (Nr. VII/14, psl. 3), kuriame visoms komunistų partijoms ir jų junginiams pranešama, kad politinė kova prieš Tito vyriausybę artėjanti kulminacinį punktą. Dėl tų priežasčių ir Maskvos politbiuras įsakę savo pasiuntinui Lavrentjevui grįžti į Belgradą.

Jam esą pavesta politinį Tito vyriausybės nuvertimą organizuoti pačiame Belgrade. Jam talkininkauja prityrę specialistai, gerai pažįstą vietos sąlygas. Dėl tos pat priežasties taip smarkiai esą padidintas ir sovietų pasiuntinybės Belgrade personalas.

Ta pačia tema Austrijos komunistų partijos centriniame komitete 1949 m. liepos skaičtytas specialus referatas. Pagal jį, gegužės mėnesį maršalai Tolbuchinas ir Konievas aptarę planus, kuriuose numatoma karinė invazija į Jugoslaviją. Malenko ir Suslovas (kominformo šefas Bukarestė) susitarė, kad sukiliama prieš Titą turinti pradėti „Makedonijos Lyga“, kuri ir šiaip jau Makedonijos kalnuose vedanti partizaninį karą. Toliau, Bulgarija ir Albanija turinčios organizuoti pasienių incidentus, kurie Dunojaus lygumoje stovinčius sovietų dalinius įgalintų pradėti veiksmus.

Makedonijos partizanams jau vadovauja rusai. Daugumas ginklų ateina iš Čekoslovakijos. Jie esą Čekoslovakijos komunistų partijos „dovana“ Makedonijos partizanams. Albanijos ir Bulgarijos pasieniuose suorganizuoti incidentai pririša ten didesnę Jugoslavijos kariuomenės dalį, ir į Jugoslaviją įžygiuojantieji sovietų daliniai nesutiksia didesnio pasipriešinimo. Komunistų referatas nurodė, kad Dunojaus srityje stovinčių sovietų dalinių dydis sieks 240.000 vyrų. Baigdamas jis nurodė, kad ši planą vykdyti teks nepaprastai atsargiai, kad nelaidus Vakarų valstybėms jį panaudoti karui prieš Sovietų Sąjungą.

Belgradas (IPK). Kaip iš gerai informuotų žmonių patiriama, Jugoslavijos valstybės šefas marš. Titas pradėjo organizuoti „antikominformines brigadas“. Viena tokia brigada organizuojama iš vokiečių belaisvių ir vietos „Volksdeutsche“.

Kaip iš Italijos vyriausybės sluosnių patiriama, esąs galimas susitarimas tarp Jugoslavijos ir Italijos Triesto klausimu. Tarp Italijos pasiuntinio Belgrade E. Martimo ir marš. Tito vykę slapti pasitarimai, kuriems pasibaigus laukta, kad vėl bus atnaujintos Jugoslavijos - Italijos prekybos derybos.

Grįžs iš anapus pasakoja (3)

MVD ir karo belaisviai

1949 m. prie Karaliaučiaus į sovietų nagus patekęs lietuvis T., apsimetęs esąs vokiečių kareivis ir po 4 metų įvairiausių nuotykių, netekęs sveikatos, pagaliau pasiekė Vokietiją. Čia skelbiame jo jau trečią rašinį.

Prie kiekvienos centrinės karo belaisvių stovyklos yra specialus MVD skyrius, kuris tvarko belaisvių asmens bylas ir aiškina „karo nusikaltėlius“. Kiekvienas belaisvis turi užpildyti 42 klausimų anketa. Belaisvi, kuris moka daugiau svetimų kalbų ir yra buvęs užsienyje, MVD paima ypatingon savo globon. Tokie tirdomi ir kamantinėjami. Norima sužinoti, ką jie veikė užsienyje,

ar nebuvo vokiečių šnipais. (Tur būt, tikimasi juos užverbuoti savo tarnybai — Red.) Toliau MVD daugiau domisi žymesnių vokiečių dalių kariais — divizijos „Gross-Deutschland“, „Hermann Goering“ ir pan. Aisku, ir visais SS-ninkais. Tokių tardomų stovykloje Nr. 7062/4 nuolat buvo apie 300-500. Jie laikomi specialioje stovyklos vietoje, už spygliuotų vielų. Jie nuolat tirdomi ir kankinami.

Iš pradžių MVD-istai bando švelnumu prikalbinti „prisipažinti“: siūlydami papirną ar valgio. Jei belaisvis „nešneka“, jį kankina. Grasiina sušaudyti. Pastato prie sienos ir paleidžia keletą sūvių virš galvos.

Tardoma be pertraukos 2—3 paras, iki „uovargis ir alkis ar troškulis jį suminkština. Tardymo metu kankinys sėdi prozektorių šviesoje, ir kiekvienas jo judesys bei veido išraiška yra MVD sekama. Jei to neužtenka, ir tardomasis atsisako pasirašyti kas jam pakisama, tuomet griebiamasi fizinio kankinimo. Jis spardomas, mušamas, uždaromas karceryje. Pasirašęs, kas iš jo reikalaujama, tardomasis dingsta be žinios.

Kaip ir visi Sovietų Sąjungoje, taip ir MVD turi išpildyti savo „normą“, surasti tam tikrą skaičių aukų. Kai kam net siūloma laisvė ir pinigai, jei nurodys kokį nors dalyvavusį aukščiau minėtuose daliniuose kari. Zinau viena, kuris turėjo išstovėti tris dienas karceryje šaltam vandenyje iki kelių. Po trijų dienų, paleidus iš karcerio, aukos kojos buvo apmirusios, ir vėliau turėjo būti stovyklos gydytojo žemiau kelių amputuotos. Dar ir dabar tas buv. vokiečių kareivis šliaužioja be kojų po 7062/4 stovyklą. Sovietai propagandos sumetimais nenori jo paleisti namo.

Paleidžiant namo, belaisviams įsakoma sakyti apie Sovietų Sąjungą tik „gryną tiesą“. Aš taip ir darau. Gryną tiesą rašau. Nelaisvėje buvau Latvijoje, Kaukaze ir pastaruoju metu Ukrainoje. Visur gyventojus stiegia sunki MVD budelių ranka. Dažnai teko matyti varomus į stotis šimtus žmonių. Tai tremtiniai į Sibirą. Kaukaze pasitaiko istisų kaimų visai be gyventojų. Namai griūva, daržai ir laukai piktžolių prižėlę, nepadirbami. Pasiteiraves, kur dingo žmonės, vis gauni tą patį atsakymą — Sibire. Išsikalbėjus su gyventojais, visados išgirsti jų pavydą mums, karo belaisviams. Vis pakartojama: „Jūs anksčiau ar vėliau grįsite namo ir būsite laisvi. Bet mes vergausime iki mirties, be vilties.“

Bremerhavene pagauta „stambiausia žuvis“

Amerikiečių karinės valdžios muitinės pareigūnai Bremerhavene sulaukė Izraelio laivą „Dromit“, nes buvo patikimų duomenų, jog jo krovinius susideda išimtinai iš kontrabandinių prekių. Paviršutiniškai patikrinus buvo nustatyta, kad laivas buvo pakrautas dėžiu su mašinomis ir važiavimo priemonėmis ir tai buvę deklaruota kaip „namų apyvokos daiktai“. Mat, už tos rūšies prekes netenka mokėti išvežamųjų muitų. Muitininkų apskaitavimu, už tuo būdu norėtas juodai išgabenti mašinas — betono maišytuvus, automobilius, traktorius, sunkvežimius, pilną batų fabriko įrengimą — būtų tekę mokėti mūto mažaisiais 3 milijonai DM. Apie tai tai buvę stambiausias kontrabandininkų bandymas, kuris tik yra pasisekęs Bremerhavene muitininkams nučiupti per visą šios okupacijos laiką. —UP

Kinijos baltųjų rusų likimas

atvykimas Sangchajaus antisovietinių laisvųjų rusų koloniją dar sustiprino.

1937 m. Sangchajų užėmė japonai, tačiau toji okupacija pradėjo baltųjų rusų būklės beveik ne kiek nepakeitė. Užsienio atstovybės ir toliau laikė ties koloniją ištęstą pagalbos ranką. Bet kai karo pabaigoje ir šios institucijos atsisakė savo turėtųjų privilegijų, baltieji rusai nebeteko savo lemtingosios globos. Sovietų „igaliojimo“ emė verbuoti baltuosius rusus repatriacijai, o šioje akcijoje „igaliojimo“ talkininkavo tuomet dar sąjungininkė Kinija. Nežūrint to, daugelis jų pasilikę atsparūs ir stengėsi iškelti Amerikon arba Australijon.

Prasidėjus karui tarp nacionalinės ir raudonosios Kinijos, nevienas žilaplaukis rusas ar jo sūnus matėsi Čiangkaišeko pulkuose. Raudonasis viešulas tačiau nusiaubė per juos. Išsikisio tarptautinė Jungt. Tautų pagalbos organizacija, bet įvykiai riedėjo smarkiau, negu bet kokie planavimai. Ir tik 6.000 baltųjų rusų begalėjo ištrukti iš karo kačio, išsigelbėdami Samaros saloje, Filipinuose.

Po pirmojo pasaulinio karo baltųjų rusų kolonija Kinijoje buvo maždaug desimteriopai didesnė, buvo skaičiuojama net iki 60.000. Kiek iš jų buvo prievarta išgabenta į darbo stovyklas Sibirą, kiek jų iki pasuktinės minutės pasilikę laukti Sangchajaus krantinėje, deka nesulaukdamai išgelbstinčio laivo, — visa tai šiandien nežinoma. Žinoma tik tiek, kad 6.000 politinių pabėgėlių, tartum išsigelbėjusių iš laivo avarijos, gali galvoti apie savo begalinę kelionę, tuo tarpu kaitriosios tropikų saulės kepunami, nepasitikinčių filipiniečių saugojami.

6.000 žmonių laukia savo išblaškymo po visus kontinentus. Tai paskutiniai likučiai bendruomenės, kuri priešinosi bolševizmui daugiau nei trisdešimt metų. Vėl pradėti kelionė — amžinų tremtinių kelionė. Jų likimas jaučino pasaulio žmogus, kada šis dar nenaujautė, jog jų likimas ne taip jau toliumoje ateietyje bus likimas šimtus tūkstančių kartų didesnės tokių pat žmonių masės.

Rūgenas - sovietu laivų bazė

Stockholmas. (Welt). Baltijos jūros pakrantėse sovietai pradėjo milžinišką įtvirtinimų statybą, — praneša švedų laikraštis „Aftonbladet“. Pagal šiuos pranešimus, liepos 1 d. Rūgeno saloje pradėti didžiausios povandeninių laivų bazės statybos darbai. Boddenas sujungiamas tunelio pavidalo kanalu su Trompo Wiku. Plane esantis numatyta milžiniško betoninio povandeninių laivų bunkerio statybą.

Į pietus nuo Liepojos neseniai baigta statyti didžiausieji radaro įrengimai Baltijos jūroje. Šiais įrengimais rusai galėsia stebėti Baltijos jūroje vykstantį laivų ir lėktuvų judėjimą.

Raudonojo Kryžiaus konferencijoje Zenevoje, kurioje dalyvauja 59 valstybės, vieningai priimta konvencija, pagal kurią kariaujančioms tautoms uždraudžiama imti įkaitus.

Adm. Raederio žmona pabėgo į Vakarus

Berlynas. (AP). Erika Raeder, buv. Vokietijos admiralo Ericho Raederio žmona po ketverių metų kalnimo pabėgo į Vakarus Vokietija. Po karo ji buvo rusų laikoma Maskvoje, Minske ir Birnau, Luckenvaldes bei Sachsenhauseno koncentracijos stovyklose.

Apie jos likimą nuo 1946 m. nebuvo turima jokių žinių. Tarptautinis Nurnbergo teismas buvo kreipęsis į sovietų įstaigas, kad jai būtų leista „paskutinį kartą pasimatyti“ su nuteistuoju jos vyrų. Tačiau rusai jai nieko neatsakė, ir ji Nurnbergan neatvy-

ko. (Raederis šiuo metu atlieka bausmę vie name Berlyno kalėjime).

„Be prasmės ir supratimo“
Vienne me uždarame interview Erika Raeder AP korespondentui pareiškė, kad rusai Maskvoje jai davę ikros, o Minske vertę badauti; Sachsenhausene turėjusi kas dieną nukusti po 700 bulvių, buvusi be pertraukos tardoma ir pagaliau be jokio paaiškinimo paleista. Atleidžiant jai buvę įsakota likti sovietų zonoje ir niekam nepasakoti apie savo išgyvenimus. „Visa tai buvo be prasmės ir supratimo“, pareiškė ji.

Skautiškuoju keliu

TARPTAUTINĖ SKILČIŲ STOVYKLA

S. m. rugpjūčio 19—29 d. Fischbache prie Nurnbergo įvyks tarptautinė skilčių stovykla. Šioje, turbūt, paskutinėje DP skautų stovykloje dalyvaus, be Vokietijoje esančių DP tautybių skautų, po dvi skiltis amerikiečių, belgų, anglų, danų, olandų, prancūzų, vokiečių, liuksemburgių ir šveicarų skautų.

Nors lietuvių skautų dalyvavimą stovykloje labai sunkina suintensyvėjusi emigracija tačiau tikimasi, kad Augsburgo, Taurro, Gedmino Pilies ir Geleziuno Vilko turistai galės atsiųsti po 1—2 skiltis.

Bus stovyklaujama pagal skilčių sistemą. Skiltis gaminsis maista, gaudama po 3.200 kalorijų dienai/skautiui.

NAUJAS VADIJOS ADRESAS

Brolijus Vadijos reikalų vedėjui s. Martynui Jurksui pakliuvus į emigracijos srovę, nauju Lietuvos Skautų Brolijos reikalų vedėju skiriamas v. s. Valerijus Pundzius. Visus raštus Vadijai prašoma siųsti jam, vistiek kurį Vadijos skyrių ar sąka liestų, šiuo adresu: (13b) INGOLSTADT/D., Litauisches Lager, Elbracht Kaserne.

VOKIETIJOS RAJONO VADEIVA

Šią vasarą iš Vokietijos emigravo tiek daug skautininkų, skiltininkų ir skautų, kad normalus skautiškas darbas ir užplanuotas stovyklavimas pasidarė sunkiai beįmanomas. Stovyklų kilnojimas ir likvidavimas jį dar labiau ap sunkino.

Antra vertus, nauji vienetai, vietininkijos ir rajonai emė steigti visuose pasaulio kontinentuose.

Tatai privertė skautų Broliją pradėti vykdyti numatytąjį persiorganizavimo planą, pagal kurį Vokietijoje dar tebesą skautų vienetai sujungiami į vieną rajoną. Rajono Vadeiva skiriamas v. s. Vladas Sembergas.

NAUJAS „SKAUTŲ AIDO“ NUMERIS

Jis pasirodys greičiausia rugpjūčio pabaigoje arba rugsėjo pradžioje. Tai būtų pasiaukojančių pastangų spindulėlis, kuris nušviestų ir pašildytų tremties lietuvišką skautybę.

Broliai Vadeivos prašomi suorganizuoti korespondentus bei žurnalistus ir medžiagą nukreipti ats. redaktoriui: Vladas Sarūnas, 37, Indiana Trail, TORONTO, Ont., Canada. Pradinė prenumerata — 1 dol. siūsti: „Rūta“, P. O. Box 78, RODNEY, Ont., Canada.

Mieli skautai, vadovai ir rėmėjai, anot seno mūsų priežodžio,

kaš neskaity Skautų Aido, tuoj pažinsi jį iš veido; jam kiekvienas net parašo, ar kas prašo ar neprašo.

ANGLIJOS SKAUTŲ SĄSKRYDIS

Nusistovėjus lietuvių skautų ir vadovų gyv. vietovėms Anglijoje, per Joninės įvykusį sąskrydį buvo galima užbaigti Anglijos rajono organizacinę schemą. Kiekvienoje vietovėje, kur tik yra vilkiukų, skautų ar vyčių, steigiasi skiltys ar būreliai ir jungiasi į sudėtingas draugoves, vad. bendrijas (atitinka anglišką Group pavadinimą). Bendrijos subordinuojasi į vietininkijas, kurių Anglijoje įsteigtos trys. Bendriems reikalams vadovaus Anglijos rajono vadeiva, kuriuo yra paskirtas s. R. Spalis (19 West View, Hopwood Lane, Halifax). Jo pavadootoju sąskrydyje išrinktas ps. K. Vaitkevičius.

Prisitaikant Anglijoje vyraujantiems nusistatymams, Brolijos bendrijose oficialiai negalės būti skautų ar vyr. skautų skilčių. Bet tatau negalės kiudyti skautų ir skautų bendradarbiavimo atskiromis progomis.

Sąskrydin buvo atsilankę Vyriausiasis Skautininkas. V. Gruodžius

G. I. Židonytė

Taras Ševčenko

DIDYSIS UKRAINIEČIŲ DAINIUS ir TAUTOS ZADINTOJAS

Po mongolų invazijos, klaukiai nuteriotas ukrainiečių kraštas bandė prisikelti su mūsų pagalba, XV-as šimtmetis abiejose tautos paliko gražių darnaus sugyvenimo bendroje valstybėje prisiminimų. Deja, antroje XVI-jo amžiaus pusėje politinių įvykių rai da nutraukė lietuvių ir ukrainiečių šviesių vilčių kupinas pastangas sukurti laimingą gyvenimą. Abi tautos tapo pavergtos daug gausesnių maskolii. Pavergėjai, tiek lietuviams, tiek ukrainiečiams taikė tuos pačius nutautinimo metodus: baudžiosios įvedimą, spaudos draudimą, trėmimus Sibirą ir t. t. Tokių būdų, mūsų ir ukrainiečių kova dėl laisvės ėjo lygiagrečiai. Keletą šimtmečių veidamas vergijos našta, ukrainietis tapo dar artimesniu lietuviu draugu. Ar ne pravartu kad būtų plačiau pažinti savo aplinką, pasigrožėti mūsų kaimynų dvasios turtais, ypač tais, kurie byloja apie bendrą abiejų tautų praeiti, vienodus išgyvenimus? Siame rašinėlyje mes norėtume prisiminti ir pagerbti vieną ukrainiečių tautos dainių, dvasios galiūną, savo krašto Golgotos simbolį, Tarasą Ševčenką.

Sevčenko gimė 1814 m. vasario 25 d., Kievo gub., ukrainiečių baudžiauninkų šeimoje. Dar vaiku būdamas jis tampa visišku

našlaičiu. Labai anksti pasireiškia jo gabumai piešimui ir tapybai. Bet, argi baudžiauninko vaikui būti menininku? Jis paskiriamas dvaro virtuvės puodų plauti. Savo pareigas eina sąžiningai ir greit gauna paaugstinimą į pono asmeniškus tarnus. Nuo 1830 m. jis lydi savo poną kelionėse Vilniun, Varšuvon, Petrapiilin. Čia jam leidžiama „mokyti tapybos“ pas iškabų meistrį. Laisvalaikį jis praleidžia parkuose, pėsčiamas statulas, peizažus. Vieno savo tautiečio dėka susipažįsta su Meno Akademijos profesorium K. Briulovu, kurs tuoj pastebi Ševčenkos talentą. Bet Ševčenko — baudžiauninkas. Jis, negali lankyti aukštosios mokyklos. Prof. Briulovas atkakliai užsispiria jį išlaisvinti ir, pagaliau, po 5 metus užtrukusių pastangų, jis yra išperkamas iš vergijos. Tapęs laisvas, 24 metų jaunuolis Ševčenko uoliai mokosi tėpybos ir pradeda rašyti poemas. 1840 metais išleidžia pirmą poezijos rinkinį Kobzar (Vaidila — dainiuis), kurs jį iš karto išgarsina savo tautiečių tarpe.

Savo pirmosiose poemose Ševčenko nuostabiai švelniai, ięsingai apdainuoja laimingą ir didžią Ukrainos praeiti, kai bendroji valstybė su lietuviiais ukrainietis buvo

laisvas savo plačiųjų stepių viešpats. Apdainuodamas žavią Ukrainos gamtą, kurią jis tebuvo matęs vaiko akimis, jis ją idealizuoja, simbolizuoja, persunkia jos vaizdus pasakomis, legendomis, susieja ją su gražiais, praeities glūdomose skėstanciais gražios Ukrainos prisiminimais. Dabartinė ji jo tėvynė teprilygstanti tik Trojos griuvėsiams ties kuriais sargyboje, skraidas juodasis Maskvos aras.

Gamtos primityvus vaiko — liaudies — pasąmonėj niekad negeso prisiminimas laisvos Ukrainos, jos didvyriškų praeities žygių, ūkrybėmis pertekusios gamtos. Kame, jei ne poeto kraujų, kristalizuojaosi jo tautos svajos, jos lūkesčiai, kame, jei ne jo poezijoje, nušvinta, lyg žaibas audringame danguj, pranašingi žodžiai, lyg grėsmė engėjams, o nužemintiems — gėris? Ševčenko savo sieloj sukaupe visą savo tautos svajones ir realybę, žavias jos praeities vizijas, žiauria dabarties tikrovę ir nepalaužiamas ateities siekimus.

Nenuostabu, kad Kobzar iš karto tapo ukrainiečių tautine evangelija, kuri buvo nuolatos perspausdinama, perrasinėjama, perdavinėjama iš rankų į rankas, jos gi autoriaus — Ševčenkos — portretas kaboją kiekvieno ukrainiečio namuose. Nepaprastai švelni Ševčenkos jaunystės lyrika užburė jo tautiečių širdis, sužavėjo jų vaizduotę, atgaivino gestanciją jų viltį į laisvą ateiti, su-

teikė stiprybės sunkiomis persekiojimų valandomis...

Kobzar, kaip triumfališkai sutiktas Ukrainoj, paskatino rusų rašytojus kviesti Ševčenką bendradarbiu, rašyti rusiškai, dainuoti Maskvai. Bet Ševčenko j tai teturi vieną atsakymą: „šilti kailiniai, gaila, ne man siūti...“ (Poema Gaidamaki Laisvės kovotojai, 1841 m.). Jo tikslas vienas, nepalaužiamas: saukt tautą į beatodairinę kovą su pavergėju.

1843 m., po 13 metų išgyventų svetur, Ševčenko laikinai parvyksta savo numylėton Ukrainon. Čia jis, jau subrendęs žmogus, susiduria su savo tautiečiais, pastebi jų ydas, silpnybes. Prasideda naujas jo kūrybos etapas — mažiau lyriskas, nebe tiek romantiškas, o daugiau sąmoningas, realistinis, dar labiau kovingas. Pirmoj tėvynėje rašytoj poemoj Rozryta mohila (Išgriautas kapas), jis su nepaprastu tragizmu piešia tų dienų Ukrainos vaizdą, kur šeiminkauja maskoliai, žydai ir vokiečiai, kur nuo ukrainiečio plėšiamas paskutinis drabužis ir kur šiame kruviname darbe ukrainietis išgama gėdingai padeda maskolii. Ir jis vis nenuilstamai šaukia į kovą dėl naujo gyvenimo, dėl naujos Ukrainos. Tų pačių tėvynėje patirtų įspūdžių įtakoj, jis rašo poemą Son (Sapnas-kiekvienam savo dalia) kurioje apdainuoja gražią ir laimingą ateities Ukrainą, kokia ji būtų, jei jos nesmaugtų dabarties realybė, toji „priputu-ski“, „išpampusi“, „auksu pertekusi“ Mas-

Testamentas / TARAS SEVCENKO

Kai numirsiu, paguldysite mane į kapą Tarp Ukrainos numylėtos Placių, lygių stepių. Kad matyčiau erdvius plotus, Dnieprą stačiakrantį, Jausčiau, kaip įsai įtūžęs Sniekščia, staugia, trankos.

Kada než jis iš Ukrainos Jūron mėlynojon Priešo kraują... aš apleisiu Siuos kalnus ir oisius, Viską paliksiu ir eisiu Iki paties Dievo Pasimelst. Bet iki tol Nepažįstu Dievo.

Kai palaidosite — kelkitės! Pančius sudaužykite Ir kraujų nelėmto priešo Laisvę apšlakstyt! Ir mane šeimoj naujojoj, Laisvojoj, didžiojoj, Neužmirškite paminėti, Tarkit švelnių žodį...

(Pabaiga kitame Nr.)

Motery ir vaikų pasaulyje

ISPODZIAI IS VIENOS SEIMU STOVYKLOS ANGLIJOJE

NAMAI namučiai, nors ir po smilga, — sako mūsų patarė.

Namų, gimtųjų namučių, esame visi pasiilę. Tačiau ypačiai jų pasiilę tie, kurie jokiū būdu negali iš stovyklos pabėgti.

Stovyklas pažinome Vokietijoje, tačiau netrukus jų atsivalgėme: kur daug žmonių, kur jų kamšatis ir koridoriuje, ir kieme, ir prie virtuvės ar maisto sandėlio, — ten fr nesuvaldomų žodžių, ir nereikalingo pykčio, ir apkalbų begalės.

O tačiau ne taip lengva stovyklinio gyvenimo atsikratyti. Jis keliauja kartu su emigrantais į Angliją, į Australiją, į Kanadą...

Didokamė kambarėje trys vaikai; vienas dar kūdikis. Ir susirūpinusi motina. Labai paprastai apsirėngusi, sunykusi, nervinga. Vaikai basi, gerokai apskurę.

— Ar daug rūpesčių slėgia? — paklausiu.

— Užtenka, — atsako, tvarkydama stalą ir nepaleisdama kūdikio iš glėbio. — Vos vos verčiamės. Vyras apmoka išlaikymą ir savaitei 10 šilingų atsūnčia. O kur drabužėliai, kur apavas, kur vaisiai? ... Kartais pagalvoji — o vis dėlto Vokietijoje buvo geriau ...

Tačiau yra ir neblogai įsikūrusių. Tai dažniausiai tos, kurios ir pačios dirba — stovykloje ar mieste. Iš savo uždario didžiąją dalį išlaikymui išleidžia ir dar truputis drabužiams lieka. Vyrų alga taip greit nesutirpsta ...

Be lietuviškų knygelių

ILGAI netenka su moterimis kalbėtis: tuojau svečią apstoja mažieji, spaudžiasi iš visų pusių ir, žiūrėdami į portfelį, klausia: — O kokią knygėlę atvežėte? Gal kokį laikraštį? ...

Kaip sunku pasakyti tiems mažiesiems, kad visam laisvam pasaulyje nėra nė vieno (Nukelta 4 psl.)

Sovietų atominio miesto žlugimas

Katapulte vokiečių ir austrų mokslininkai, dirbusieji laboratorijose, buvo prižiūrimi specialių psichotechnikų, kurių uždavinys buvo nustatyti, ar atitinkamas mokslininkas tikrai buvo patekęs į savo vietą. Sekimas buvo tokio platus masto, kad mokslininkai buvo stebimi net valgykloje, kurioje visi bendrai valgydavo pietus.

Dr. P. buvo pavesta iš Joachimstalo urano rūdos išgauti gryną mesotora. Buvo bandoma rasti didžiojo proceso sprendimą. Tačiau didelių laimėjimų konstatuoti nebuvo galima. Atominei bombai pagaminti juk reikėjo didesnių sunkiojo plutoniojų atomų kiekių, reikėjo mesotora, kaip išiešiotis produkto, ir tai — labai dideliais kiekiais.

Pirmąją dieną, baigus darbą, kolega V. (austras) nusivilkė chalata ir tarė: — O dabar einame pasimaudyti. Tamsta nustebsi!

Tą patį akimirksnį prie Dr. P. priėjo rusų mokslininkas ir draugiškai pasakė: — Jei jums manęs prirėmė, aš visad esu pasiruošęs. Jūs gausite visas informacijas. Rusai atsitraukus, austras įspėjo: — Būk atsargus. Ypač su juo! Kiekvienam vokiečiui priskirtas rusas, kuris stengiasi iki smulkmenų išpešti visas juo turimas žinias. O kai jie žinos, mes būsime atliekamieji ir tada... na, tamsta žinai jau ...

Ties fabriku laukė autobusas. Iš visų pu-

sių rinkosi vokiečių mokslininkai ir asistentai, prievarta į čia atvaryti. Jie dėvėjo gerus mėlynos spalvos kostiumus. Ant krūtinėlių buvo rusiškoms raidėms išsiuvinėta: „Deportuotas vokiečiai“. Kazokia rusė padavė Dr. P. ryšulį su jam skirtais baltiniais. Kolega V. paskubomis išoko į greta buvusią krautuvę ir nusipirko cigarečių bei degtinės: — Reikia atšvesti tamstos atvykimą. Autobuse vokiečiai ir austrai nekalbėjo nė žodžio. Nežinia, kušis jų buvo šnipas. — Neseniai ir vėl vienas mūsų dingo... staiga... manoma, kad vienas asistentas, kuris iš tikrųjų buvo tik apsimetęs vokiečiu, šnipinėjęs. Reikia saugotis. Daugelis rusų kalba tokia puikia Berlyno tarpe, kad stebėtis reikia ...

— Taip, o jei aš pagalvosiu, kad ir tamsta, mielas kolega, esi šnipas? — atvirai nusišypsojo Dr. P.

— Tamstos tiesa, ir aš galėčiau būti. Kiekvienas iš mūsų, ir tamsta. Kas žino? Nemaloni atmosfera, ką?

Po pusvalandžio autobusas pasiekė stovyklą, susidedančią iš gražių namelių. Apink — beržynai. Kiek žemiau — mažas ežerėlis, kuriame buvo galima išsimaudyti.

— Iš beržyno išeiti negalima, — paaiškino kolega V. — Ten stovi sargybiniai ir šaudė į kiekvieną priartėjantį.

Mazuosiuose nameliuose gyveno po 2 vyrus. Kiekvienas mokslininkas, be nemokamo buto ir pietų, gaudavo po 600 rublių mėnesiui. Šio uždario pakakdavo nusipirkti 400 cigarečių.

Praėjo 3 mėnesiai. Kas rytą atvažiuodavo autobusas, paimdavo vyrus ir vakare vėl atveždavo į deportuotųjų stovyklą. Vieną rytą, Dr. P. išlipus iš autobuso ir einant į laboratoriją, prie jo priėjo viena rusė darbininkė ir paskubomis pasnibzdėjo: — Vienas pažįstamas nori su Jumis pasikalbėti... pietų metu... jis blogai atrodo ...

Dr. P. susijaudino. Ar tai buvo spąstai, ar tikras reikalas. Profesorius J. jis nebuvo matęs nuo pat savo atvykimo į Katapultę.

Prieš pat pietus staiga visai tyliai atsidarė durys, ir jose vėl pasirodė rusė: — Ateikite!

Dr. P. iš karto abejojo, bet vėliau nuėjo. Jie atsidarė didelės skalbyklos prieskambaryje.

— Aš buvau Vokietijoje... ten dirbau fabrike... pažįstu vokiečius... palaukite čia ...

Kelios laukimo minutės Dr. P. pasirodė amžinybe. Netrukus rusė grįžo, o paskui ją ėjo profesorius J. Jis buvo labai išblyškęs, atrodė nepaprastai pasenęs. Tikras ligonis, galis kiekvieną minutę kristi.

— Kaip sekasi? Mane jie laiko replėse... netiki manimi... Aš nežinau, kaip išsikulti... gal būt, išvargintas ir prisaritau ką nors... o dabar jie nori sužinoti viską, iki galo... baisu... o tamsta?

Staiga durys vėl atsidarė. Du uniformuoti valdininkai įgriuvo vidun ir išstūmė profesorių atgal. Rusė buvo dingusi, lyg burtininkui lazdele pamojus ...

Vakare, Dr. P. lipant į autobusą, prie jo priėjo jaunas vyras: — Dr. Kravčikas, — pasakė jis savo vardą. — Esu paskirtas tamstos asistentu. Šiandien į stovyklą nevažiuosime. Vyksime į kitą fabriką, į pietus nuo miesto. Pamatykite, koks modernus ...

Ties jais sustojo lengvas automobilis. Kravčikas paliepė Dr. P. šlipti. Prieš pradedant važiuoti, prie mašinos pribėgo viena rusė, paduodama puodelį: — Tamstos baltiniai. Prašau pasirašyti, pridūrė, kišdama rusiškai rašytą lapelį.

Kurgi teisė ir teisingumas?

ANGLIAKASIAI LIETUVIAI BELGIJOJE SAUKIASI PAGALBOS

1947 m. tarp 31.000 DP netoli 1.000 lietuvių vyrų atvykome į Belgijos anglies kasyklas, pasirašę dvejų metų sutartis. Mums buvo ir žodžių ir raštu pažadėta, kad, vykstant masinei emigracijai, mes nebūsime Belgijoje palikti, bet galėsime kartu su savo tautiečiais išvykti į užjūrius, o baigę sutartis, galėsime laisvai pasirinkti bet kokią darbą Belgijoje, emigruoti ar grįžti į Vokietiją, į DP stovyklą. Apie trečdalis mūsų neišlaikė sunkaus požeminio darbo ir daugiausia, kaip nustoje sveikatos, buvo grąžinti Vokietijon. Tačiau daugumas sąžiningai išpildėme dvejų metų sutartį ir esame tiek IRO, tiek belgų valdžios, tiek kasyklų administracijos raginami ir toliau dirbti požeminėse kasyklose, nes kitokios išeities šiuo metu nėra. Mes aiškiai matome, kad Belgijoje dabar yra perprodukcija, nedarbas, kad mūsų kasyklos jau bedirba tik po keturias dienas savaitėje, nes anglies perteklius labai didelis, o eksportui rinkų belgai jau nebeturi.

Tokiu atveju mes visiškai nesuprantame, kodėl mums neleidžiama grįžti į Vokietijos DP stovyklą ir bendra tvarka emigruoti. Taip pat mums neaišku, kodėl Belgijos vyriausybė neįsileidžia Australijos emigracinių komisijos. Juk daugiau nei dvejis metus lengvinome IRO našą, o dabar teprašome tik tai, kas mums buvo pažadėta. Juk prie sutarties pasirašymo dalyvavo ne vien UNRRA (IRO) su belgų valdžios bei kasyklų administracijos atstovais, bet ir IGCR atstovai, amerikiečių karinės valdžios atst. maj. R. E. Neiman ir tarptautinė DP delegacija (iš lietuvių: inž. K. Krulikas ir agr. Br. Liškus). Tad kodėl dabar anie visi pažadai paverčiami niekais?

Pirmieji DP, kurie baigė dvejų metų sutartis ir paprašė IRO tarpininkavimo kitam darbui Belgijoje gauti arba į Vokietijos DP stovyklą grįžti, buvo uždaryti į Petit Chateau kalėjimą Briusely (š. m. balandžio 19 d.) Tenai jie telbelaikomi ir šiandien kartu su politiniais kalininiais, tik mūsiškių sąlygos dar blogesnės, nes jiems neleidžiama pasimatyti su savo artimaisiais, neleidžiama skaityti nė jokia spauda ir p.

Sitos priemonės atbaidė sekantiųjų transportų DP ieškoti IRO globos. Jie vėliau pasirinko „žaliąją“ sieną ir atsidūrė Vokietijoje. Bet ir čia jie daugiausia negavo IRO stovyklų globos ir nežinia, ar jų emigracijos į užjūrius atveju IRO apmokės jų kelionės išlaidas. O vykstant per „žaliąją“, tenka čia atsidėti taip sunkiai įsigyto ar iš Vokietijos dar atsigabento turto, gi pasienio kontrabandininkams už pervedimą per sieną prisiema atiduoti ir paskutines sartaupas. Nevienu taip sprunkantį pagavo pasienio sargybiniai. Teko brangiai išsipirkti. Tad daugumas ateina prie DP stovyklų vartų tokie pat alkani ir nuskurdę, kokie prieš porą metų iš tų pačių stovyklų su vilnimi išvažiavo.

Zenevos potvarkiai mūsų atžvilgiu kieti. Jie daug kietesni, negu mums buvo skelbiama prieš vykstant Belgijon. Dabar nors turi dokumentus, kad esi atlikęs dvejų metų sutartį anglies kasyklose, Belgijoje nieko nenusikaltęs, nors ir pristatai gydytojo pažymėjimą, jog dėl nusilpusios sveikatos nebegalai dirbti požeminėse anglies kasyklose, vis dėlto į DP stovyklą nesi priimamas. Jeigu ir gauni teisinę, IRO globą, tai tik per dideles protekcijas ir malonę. Gi dėl emigracijos į užjūrius IRO lėšomis Zeneva dar nėra tarusi savo žodžio.

Kurgi teisė ir teisingumas?

Kai kas, grįžęs iš Belgijos, uceina į vokiškąsias pabėgėlių stovyklas, išsiima vokiškus dokumentus ir kaip visai nebuvo Belgijoje ieško naujai DP statuso. Bet čia yra didelis pavojus atkreipti į save saugumo akis ir būti įtartam Maskvos agentu.

Ir čia IRO padeda, bet taip pat tik savo lėšomis emigruoti Prancūzijon ir ieškoti darbo žemės ūkyje. Taip DP iš Belgijos smarkiai vyksta ir, pagal belgų spaudos informacijas, jau belikę ju tiktai 9.000. Lietuvių yra šesimstai, negu kitų tautybių žmonės. Pagal kitų tautybių proporciją, nedaug jų čia buvo atvykę, labai mažas procentas sugrįžo neišdirbęs dvejų metų sutarties ir dabar jie dar vis lūkurioja. Argi nebus mūsų padėtis oficialiai teisingu keliu sutvarkyta, negi mes, kad ir su menku savo turtėliu, negalėsime sugrįžti į Vokietijos DP stovyklą, o iš tenai, bendra tvarka, kaip ir kiti tautiečiai, emigruoti į užjūrius?

Australijos imigracijos ministerija jau seniai norėjo mus iš čia pasiimti, tačiau IRO, gal belgų anglies kasyklų savininkų spaudžiama, nesutikus. O ir Belgijos vyriausybė esanti nusistatčius neįsileisti jokios emigracinių komisijos.

Per paskutinę IRO sesiją visų tautybių Belgijos DP atstovai buvo parašę memorandumą ir tikėjosi, kad šis reikalas bus iškeltas plenume, tačiau jis pateko į atitinkamą skyriaus vedėjo stalčių ir nebeįvydo dienos šviesos.

Mūsų, kaip ir kitų DP tautybių, vyriausybės organai Vokietijoje turėtų Belgijos DP reikalą tinkamai iširti, padaryti atitinkamus žygius IRO centre Zenevoje ir Belgijos vyriausybei, o čia nieko nelaimėjus, kreiptis dar aukščiau. Steponas Paulauskas, LBB Liežo Apylinkės Pirmininkas.

Skardinė pastogė

V. KRĖVĖS „Siaudinėj pastogėj“ tikrai brangi knyga ten, kur laikini namai, didesnio vėjo beveik nuo žemės kišojami, skardiniais stogais prisiegti.

Netoli didelio pajūrio miesto barakų miestelis.

Takai smėliu ir žvyriumi nubarstyti, po langais žydi gėlės, pašaliais žaliuoja medžiai. Sunkiai suvokiamomis kombinacijomis didžiulė aikštė apstatyta pailgais, vienaukščiiais barakais. Stogai skardiniai, nedideli langai, įvairiausios užuolaidos.

Dabar, kada praėjo didieji karščiai, o mokyklinio amžiaus vaikai pradėjo penkių savaitių vasaros atostogas, barakų miestelio „gatvėse“ ir „aikštėse“ kūdikiai, vaikai ir moterys.

Įvairių tautybių tie žmonės — ir lietuvių, ir estų, ir ukrainiečių ...

Klyksmas, riksmas, dainos, verksmas, skundas ir:

— Mamyte, valgyti noriu ...

— Netrukus penkios: eisime arbatos išgerti! — ramina motina, nes jos rankos ir spintelės tuščios: griežtas įsakymas draudžia ką nors valgomos kambarėje turėti.

Tačiau vaikų alkis įstatymo nepaiso ir jie nesiliauja valgyti prašę. Kiek daug apskrumpo ir išminties turi parodyti motinos, kad savo mažuosius nuramintų.

Keturiams - 10 šilingų ...

Tačiau paklauskime moterų ir užėkimę į jų kambarius.

Nedideli tie kambariukai ir nieko prašmatnaus juose nėra: pora geležinių lovų, mažas staliukas, pora kėdžių, rūbų spinta. Rodos, tai ir viskas, jei neskaitytume lagaminų, „kupu“ ir įvairiausių dėžučių.

Kuri labiau grožiu ir patogumu rūpinasi, iš lovos pasidaro minkštą sofą: jon ir atsistėti patogiau. Kuri turi tris ar daugiau vaikų, turi du, kartais net tris kambariukus.

Prabangos nėra kur ieškoti: pinigų nėra per daug, o įvairūs vaisiai, kuriuos vaikai labai mėgsta, ir taip brangūs. Jeigu ne koks laikrodinis, šlap-ne-taip iš Vokietijos atsivežtas, jei ne vienas kitas paveikslas ant sienos, — būtų visai tuščia.

Sportinės garsenybės filme

Šių dienų gyvenime nėra jokia naujiena, — sportinės garsenybės, pasiekusios aukščiausią savo karjeros tašką pereina į filmų atelir, kur greitai prasimuša į kitos ūšies žvaigždės. Pradžią padarė pasaulinio masto plaukikas, amerikietis Johny Weissmulleris. Tada jis buvo jaunas, rinko medalius po medaliu, rekordą po rekordą. (1924 m. Paryžiuje Olimp. Zaid. Johny laimėjo du aukso medalius 100 ir 400 m laisv. stil., o 1928 m. Amsterdam-100 m laisv. stil. varžyboje). Hollywoodas tuo metu pradėjo ieškoti savo naujo tipo filmams didvyrio ir ... susitarė su Weissmulleriu. Maudymosi kostiumu, apsiautus leopardo kailiu, jis su dideliu pasisekimu vaidino visoje eilėje filmų Tarzana, kurių daugumą mums teko matyti ir Lietuvoje. Tai buvo maždaug prieš penkiohka metų, o laikas veikia ... Johny sustorėjo ir nelabai tiko atletiška Tarzano rolei. Tada jis leopardo kailį pakeitė į trapezoid kelnes ir džinglės išmainė į „Laukinį Vakarų“ prerijas. Dabar jis filmuose matomas ant laukinio mustango, besivaikęs plėšikų gaujas. Galimas dalykas, tai vėl truks 15 metų, o paskui vėl reikės keisti kostiumą ir dekoracijas ...

Weissmullerio vietoje, su dar didesniu pasisekimu, atsistojo nauja sportinė garsenybė. Tai 1936 m. Olimp. zaid. dešimtkovos aukso medaliu laimėtojas Glen Morris. Vos tik jam spėjus iš Berlyno grįžti į JAV, ten jau jo laukė filmų miesto atstovai su viliojančiomis sutartimis, ir Morris, ilgai nesvarstęs, pasuko savo gyvenimą nauju, pelningesniu keliu, kuris jam leido susikaupti nonaža turto. Jo partnerė buvo žymi amerikietė plaukikė E. Holm, 1932 m. Olimp. zaid. aukso medaliu savininkė už 100 m plaukimą nugarą. Ji buvo favoritė ir 1936 m., tačiau, beplaukdamą į Europą, ji „nusišdėjo“ mėgėjų nuostatams, vieno pobūvio metu išgerdama šampano stiklą ... Už tai ji buvo diskvalifikuota ir aišku, kad tiesiausias kelias pasiliko į Hollywoodą.

Tačiau nieko nėra amžino. Ir šiais metais daugelis filmų ekspertų Londone tarp olimpinį laimėtojų įeškojo naujų tipų Tarzano filmams. Ar jie juo rado, šiandien dar sunku pasakyti.

Neatsilikia ir moterys nuo vyrų. Trijų aukso medalių Olimp. Zaidimuose laimėtoja už dailių čiuožimą (1928, 32, 36 m.) daug kartų išsikovojusį pasaulio meistrės vardą, norv. Sonja Henie, praminta ledo „karalaitė“ nusprendė paieškoti laimės Hollywoode ir jai pavyko. Greitai ji pasidarė ne tik mėgiamiausia filmų žvaigždė, bet ir daugiausia uždirbanti artistė. Jos filmai su puikiais ledo revue dar ir šiandien žavi visą pasaulį. Tačiau ji dabar nestenkinama vien tik filmų sukumu, bet už dirbtą gerokai pinigų sumelę suorganizavo savo ledo revue trupę, su kuria važinėja po visą JAV. Jos pė-

domis vėliau pasuko paskutiniu laiku buvusi rimčiausia konkurentė dailiajame čiuožime anglė Cecilia Colledge, tik si į anglių filmų atelir. Praėjusiais metais neikentė ir naujoji dailaus čiuožimo pasaulio meistrė bei St. Moritz aukso medaliu savininkė, gražuolė kanadietė Barbara Ann Scott. Praeitą vasarą ji pasirašė sutartį su garsiuoju šokėju Fredu Astaire, be to, Barbara dar dalyvauja keliuose Hollywoodo sukamuose ledo filmuose. Atrodo, kad moterų dailiojo čiuožimo atstovėms greitai prėjimas į filmų tapo tradicija, nes ir austrų studentė Eva Pavlik, buvusią rimčiausią kandidatę ir vakuojančią pasaulio meistrės vietą, Austrijos filmų bendrovės numato įtraukti į savo 1949 m. programą.

Praėjusiais metais Sonja Henie gavo naują konkurentę filme. Tai Mildred Didrickson-Zaharias, antroji pasaulinio garso sportininkė, patraukusi į Hollywoodą. Tačiau, jei Sonja puiki specialistė ant ledo, tai Mildred visapusiškiausia sportininkė ne tik JAV, bet ir visame pasaulyje. Ji ne tik puiki krepšininkė, tenisininkė bei lengvaatlė (1932 m. Los Angeles Olimp. Zaid. už 80 m. bėgimą laimėjusi aukso medalį, ir už suolius įaukštį—sidabro), bet taip pat geriausia golfo žaidėja visame pasaulyje. Hollywoodas jau buvo pasiūlyta dalyvauti dešimtyje trumpų filmų apie golfa ir iš karto honoraras pasiekė gražią 300.000 dol. sumelę.

Is pirmųjų šių metų olimpinį vasaros laimėtojų pirmoji Hollywoodan užangažuota dvių aukso medaliu savininkė už meniškus suolius į vandenį, amerikietė Vicki Draves. Ji dalyvaus ne tik „Rhapsody in Swing Time“ filme, bet taip pat ir Paramounto sukamame filme, kaip Bing Crosby partnerė.

Tačiau ne vien Hollywoodo — ir Europos filmų atelir randame nemažą garsiųjų sportininkų. Iš jų pažymėtini Cekoslovakijos futbolo internacionalas Riha (Sparta), viešėjęs 1939 m. ir Kaune, kuris dalyvaus jaunimui skirtame filme „Stebuklingas kamuolys“. Toliau buvęs Europos lengvame svorėje bokso meistris anglas Ernie Rice, naujasis Vokietijos bokso meistris sunkiam svorėje Hein ten Hoff ir daugelis kitų.

Vienas iš garsiųjų sportininkų mėgėjų, nepasirinkęs filmų artisto karjeros, yra Suomijos populiarus lengvaatletas Tapio Rautavaara, kuris pr. met. Londone už teties meitimą laimėjo aukso medalį. Jam neseniai buvo pasiūlyta persikelti į JAV kur, aišku, būtų tiesus kelias; sultėtąja Kalfornija, tačiau Rautavaara atsisakė Motyvodamas, nenoris pamesti savo pamėgto sporto. Ar ilgai jis ir kiti, kurie pasiekia aukščiausią savo sportinės karjeros laipsnį, sugėbės atsispirti gundantiems viliojimams, parodys ateitis.

PRANEŠIMAI

LKV garbės prenumeratoros

Lietuvių Kalbos Vadovas, kuris dabar jau spausdinamas, bus ne koks nors paprastas elementarinis lietuvių kalbos vadovėlis, bet svarbiausias lietuvių bendrinės kalbos pagrindinių žinių šaltinis, būtinais reikalingas kiekvienam samoningam lietuviui, turinčiam reikalo su mūsų rašomosios ar šnekamosios kalbos praktika. Tai bus stambus veikalas (apie 700 psl.), kuriame negrinėjami aktualiausiai dabarties lietuvių kalbos tarties, rašybos, kirčiavimo, žodžių darybos, sintaksės, žodyno, skolinių ir kiti dalykai. Visa tai aprašoma aiškiai, be jokių kalbotyrių gudrybių, bet teisingai, pasiremiant gvyvą žmonių kalba ir kitais pagrindiniais šaltiniais, kurie užsienyje arba visai kam mažai tepriciniami, arba jau visai nebe-gaunami.

Todėl norėdami, kad šitas didelis darbas k greičiau galėtų pasirodyti ir apankyti visus mūsų kalbos brangintojus, šalia eilinių prenumeratų, skelbiame dar garbės prenumeratas: kiekvienas, kuris iš anksto sumokės ne mažiau kaip po dešimt (10,—) dolerių Amerikoje, arba 3,5 svarų Anglijoje arba 50,— DM. Vokietijoje, gaus dovanai pagerintą Lietuvių Kalbos Vadovo egzem-

pliorių ir pačiame Vadove bus specialiai atžymėtas kaip ypatingas jo remėjas. Mes manome, mūsų samoningieji tautiečiai visokių būdais parems šį kapitalinį lietuvių kalbos darbą ir tuo būdu įgalins jį kuo greičiau pasirodyti. Visais reikalais prašome kreiptis į galiotinius arba LTB Centro Komitetą—München 27. Lamontstr. 21, Germany.

LTB. Centro Komitetas

Simtu „Lietuvis“ prenumeratorų, kurie iki rugpjūčio 10 d. bus apsimokėję rugpjūčio mėnesio prenumeratą ir atsiskaitę su buv. „Minties“ ar „Mūsų Kelio“ administracijomis, Redakcija skiria vertingų lietuviškų knygų. Iki tos pat dienos platintojai praneša Redakcijai su jais atsiskaitęsių prenumeratorių pavardes. Knygos paskirs-tomos loterijos būdu.

Jeį jau skaitėte P. Tulpės TILTO SARGA — kas Jums šioje knygoje patiko ir kas ne, parašykite leidykliui: P. Abelkis, Freiburg i. Br., Jägerhäusleweg 5.

Rugpjūčio 6 d. LTB centrinis komitetas Feilbache buvo susaūkęs LTB apygardų pirmininkų suvažiavimui, į kurį apsilankė ir VLIKO bei BALFO atstovai.

Iš LTB CK pirmininko Vyliuado pranešimo paaiškėjo:

Ryšininkai, C. Komitetas, bendradarbiaudamas ir palaikydamas santykius su įvairiomis įstaigomis, tarptautinėmis labdaros ir kitokiomis organizacijomis, yra sudaręs tam tikrą ryšininkų kadra. Per juos gaunamos reikalingos informacijos ir teikiama savireikalinga pagalba bei pasiūlymai įvairių globos, tvarkymosi ir kitais klausimais. Šiuo metu C. Komiteto ryšininkai yra IRO amerik. zonos ir amer. armijos štabo yra Jonas Vilgalyš, o prie VLIKO-Jonas Slepetyš. Iki šiol jis C. Komiteta atstovavo ir Pabaltijo Tautų Komiteto bei INCOPARE posėdžiuose. Be to, C. Komitetas yra paskyręs ryšininkus ir prie visų IRO aerijų.

Tarnautojai. Taupydami lėšas, C. Komitetas nėra samdęs naujų tarnautojų techniniams reikalingiems darbiams atlikti. Tam tikslui jis tik yra perėmęs vieną tarnautoją iš LTB Müncheno apygardos ir vieną iš Müncheno Apylinkės.

Vyr. Garbės Teismas. Buvusiems Vyr. Garbės Teismo nariams emigravus, kurių laiką bendruomenė buvo likusi be Vyriausiojo Garbės Teismo. Šiam Komitetui, po ilgesnių pasitarimų, pagal statuto nuostatas, pavyko sudaryti ir šį organą, į kurį įėjo šie teisininkai: pirmininku Dr. Martynas Kavolis, nariai: Albertas Oslapas, Eduardas Petkevičius ir kandidatai: Jonas Stikliorius ir Petras Jonkus.

Svietimo Valdyba. C. Komiteto kompetencijai priklauso sudaryti dar vieną didelę reikšmės organą — Svetimo Valdybą, kurios uždavinys yra tvarkyti visą mūsų bendruomenės švietimo darbą. C. Komitetas, atsivėlėdamas ir paskutinio C. Tarybos suvažiavimo padarytą statuto pakeitimą, kuriuo įgalinamas C. Komitetas atlikti Svetimo Valdybos funkcijas, iki šiol nėra sudaręs Svetimo Valdybos tokios, kokia yra veikusi anksčiau. Tam yra ir netigalios kliūtys, susijusios su kvalifikuotų asmenų parinkimu bei išlaidomis. C. Komitetas tuo tarpu yra paskyręs Adolfą Klepą švietimo vadovu ir pavedęs jam tvarkyti švietimo reikalus amerikiečių zonoje. Britų zonoje švietimo reikalus tvarko prof. M. Kriksčiūnas.

Bendruomenės nariams sparčiai emigruojant, susidarė rimtas pavojus mokyklų, o

ypač gimnazijų ir progimnazijų egzistencijai. Turimomis žiniomis, iki šių metų pabaigos daugumas veikiančių gimnazijų nebeturės pakankamo skaičiaus mokinių, nei mokytojų. Tai gali priversti šio tipo mokyklas užsidaryti anksčiau, negu išnyks mūsų bendruomenė Vokietijoje. Jei taip įvyktų, būtų didelė skriauda mūsų jaunimo tautai, kuri bus priversta ilgiau čia pasilikti.

Aktualiems švietimo klausimams aptarti š. m. liepos 9 d. Augsburgėje įvyko amerik. zonos gimnazijų ir progimnazijų direktorių suvažiavimas. Ta proga buvo nusistatyta stengtis naikinti ar perkelti į kitas vietas stovyklas, kurios yra šeimoms koncentruoti München, Schw. Gmünde ir Augsburgėje, kad nors šiose vietose ilgiausiai būtų išlaikytos gimnazijos. Tuo reikalu buvo susisiekta su IRO būstine Bad Kissingene ir gautas principinis pritarimas. Iki šiol kelti lietuviams į Müncheną ir Schw. Gmündą kliūčių nebuvo, bet to negalima pasakyti

Jūs draugai, pažįstami ir tautiečiai, kurie dar nėra užsiregistravę IRO pagalbai gauti, turi tai atlikti dabar
RUGPJŪČIO 31
yra paskutinė registracijos diena. Pasiųskite juos į IRO kontrolinius centrus Würzburgan, Hanau, Nellingenan, Augsburgan, Münchenan arba Ambergan. IRO

apie Augsburgą. Teks daryti žygių, kad ir Augsburgėje galėtų apsigyventi didesnis mūsų tautiečių būrys, nes laisvos vietos ten yra pakankamai (turint galvoje Haunstetena).

Kai kurios stovyklos, suzinėjusios šitokią nusistatymą, yra pareiškusios nepasitenkinimą, būtent, kodėl jų stovyklos nebuvo įtrauktos į vadinamąsias bazines stovyklas, kuriose gimnazijos ilgiausiai numatytos išlaikyti ir į kurias koncentruotini tremtiniai. Be abejo, kiekvienai stovyklai, turinčiai savo gimnaziją, šis reikalas tikrai yra opus. Bet gi kaip ten bebūtų, visų esamų gimnazijų jau tik dėl mokytojų trūkumo ilgai išlaikyti nebus įmanoma. Žymiai naudingiau bus bendruomenei, jeigu pajėgsimė kiek ilgiau išlaikyti 2-3 gimnazijas negu ne vienos. Antra, nors ir yra numatytos bazės gimnazijoms palaikyti, tačiau tai dar nereikia, kad visos kitos gimnazijos ar progimnazijos tuojau būtų uždarytos. Jos, be abejo, galės veikti iki tai bus įmanoma. Tokiu atveju C. Komitetas prašo visuos bendruomeninius komitetus stengtis vietose prašyti pradž. mokyklos kursą iki 6-8 metų, kad jaunoji karta nors iki 15 metų amžiaus galėtų lavintis lietuviškoje mokykloje. Tenka pridurti, kad yra vietų, kur ne visi mokyklinio amžiaus vaikai lanko mokyklas. Tai labai nenormatus reiškinys. Centro Komitetas neseniai yra svarstęs šiuos klausimus ir nusistatęs baigiamis vasaros atostogoms prašyti vietinius komitetus, kad jie prižiūrėtų, jog vaikai bent iki 15 metų amžiaus mokyklas privalomai lankytų, o nelietuviškas mokyklas lankantiems vaikams įsteigtų papildomas lietuviškas dalykų kursus.

Iki šiol buvo ir yra labai menka mokyklų priežiūra. Nėra specialiai tik mokyklų priežiūrai skirtų inspektorių. Dėl šio trūkumo šios institucijos bendruomenė negali išlaikyti. Tuo reikalu neseniai kreiptasi į IRO zonos būstinę ir prašyta specialių etatų mokyklų inspektoriams, tačiau atsakymas gautas neigiamas ir patarta mokyklų inspektorių atlyginti iš turimų mokytojų etatų. Šį klausimą dar kartą teks aiškintis su švietimo vadovu.

Vokietijoje pasiliekančiųjų tremtinių problema. Šiuo metu C. Komitetui didžiausią rūpestį sudaro toji tremtinių grupė, kuri esamomis sąlygomis neturi jokių emigracinių perspektyvų, vadinasi, yra pasmerkta bent laikinai pasilikti Vokietijoje. Ji sudaro pavieniai seni žmonės, invalidai, ligonys, teismų nubaustieji arba politškai nepageidaujamieji asmenys. Jų likimas yra mūsų visų rūpestis ir pareiga.

C. Komitetas, artėdamas į šios problemos sprendimą, pirmiausia ryžosi surinkti reikalingas statistines žinias ir tuo reikalu kreipėsi į visus apylinkių komitetus. Nepatogu ne minėti, kad tokiu svarbiu klausimu iki šiol dar CK negavo atsakymų iš daugumos apylinkių. Nuostabu, kad šis žygis ne-

Atleista iš 3 psl.)
vaikams skiriamą laikraštėlio; kad ir knygų jiems niekas nepaspaudina. . . Tenka raustis portfelje ir traukti kokią seną knygę ar suaugusiems skiriamą laikraštį. Tačiau ir jame nėra vaikams skiriamam kampeio. Ką gi: kalbama apie lietuviškas kapvainių anglosaksų jūroje, o užmiršama, jog vaikai mūsų pačių kalte jau iš anksto laidojami.

Ką, per tragiškai pasakytą? Tada užėikime į aną galinį baraką. Už stalo sėdi akinius užsidėjęs septynmetis Justukas ir varto... anglišką, spalvotą knygę. Paduokime jam lietuvišką laikraštį: — Paskaityk! Paziūrėsim, ar pažįsti raides. Justukas pažiūri skersomis į mūsų laikraštį ir atsiverčia savo knyga. — Jis tik angliškai skaito, — paaiškina motina. Ir tikrai: septynmetis lietuviukas puikiai skaito angliškai. Labai puikiai. Tik kažkaip nepatogu girti, nes už tai mokykloje anglas jį kasdien glosto. . .

Namų . . . namų . . . — Praėjusį kartą mačiau čia dvi sesutes. Kodėl jos vis neateina? — paklausė. — Jūs kalbate apie Elenutę ir Leonę? — klausia vaikai. — Jos su tėvais seniai į miestą išvažiavo. — O kur Bronytė? — Bradforde, lietuviu namuose gyvena. . . Namų, namų ilgisi mūsų motinos. Ir pagristai ilgisi. — Nežinau, kas išeis iš tų vaikų, — sako

Kempteno naujienos

Kempenas. Liepos 30 d. paskutinį savo numerį išleido stovyklinis biuletinis „Alguvos Baro Dienos Naujienos“. Biuletinis išgyveno 4 metus 2 mėnesius ir 10 dienų. Per tą laiką buvo išleisti 1.253 numeriai. Tai, rodos, bus vienintelis biuletinis, sulaukęs tokio gražaus amžiaus. Paskutinis jo redaktorius buvo mokytojas A. Radzius. „A. B. Dienos Naujienų“ vietoje VIII. 2 d. išėjo „Dienos Žinios“.

* Vietos komitetas suregistravo visus Kempteno mirusius lietuvius ir jų atminimui Kempteno kapinėse nutarė pritaistyti specialią lentą su mirusiųjų pavardėmis. . .

* Keli stovyklos gyventojai neseniai sugrįžo iš Liurdo, aplankę šią stebuklingąją Prancūzijos vietovę.

rado reikiamo pritarimo ir nesukėlė atitinkamo intereso iš pačių šią kategoriją sudarančių asmenų tarpo. Asmenys, įeiną į šią grupę, kai kur vengia registruotis: vieni visiškai abejingumo apimti, o kiti bijodami, kad netektų išsiskirti iš dabartinės stovyklinės bendruomenės. Reikia suprasti, kad minėtų asmenų registracija jokiū būdu nepakeičia jų padėties ir nė kiek nesumažina emigracinių galimybių. Priešingai, tuo siekiama tik minėtiems asmenims kiek galint daugiau padėti ir žmoniškai jų likimą sutvarkyti arba paieškoti geriausių išeities. Vesdami atitinkamus pasitarimus su atitinkamomis įstaigomis ar labdaros organizacijomis, mes esame būtina reikalingi statistinių žinių. Sprendžiant iš pirmųjų davyčių, atrodo, kad negalinčių emigruoti iš mūsų tautinės grupės gali susidaryti 3000-5000 asmenų.

Kiek tenka patirti, šiuo klausimu jau rūpinasi ir IRO bei kitos labdaros organizacijos. Jau pradėdamos steigti vadinamosios prieglaudinės stovyklos nedarbingiems asmenims. Kai kur atrenkami kandidatai ir siunčiami į jas. Šiuo metu pilnai veikia Ch. W. S. įsteigta prieglaudinė stovykla Priene, prie Chiemeše. Tokios stovyklos ruošiamos ir Neuburge bei Ellwangene. Atrodo, kad šioms stovykloms kandidatai bus atrenkami ir numatyto konsultacinio skryningo metu.

Kova su skundėjais. Tenka konstatuoti faktą, kad padidėjus mūsų tautiečių emigracijai, padidėjo ir skundėjų bei skundų skaičius. Skundėjų tikslas — kenkti ir trukdyti pradėtai emigracijai. Daugumas skundų pasirodė neteisingi, sufabrikuoti arba piktos valios arba keršto sumetimais. Gal būt, prie šio praigaištingo darbo prisideda ir nematomoji komunistinė ranka. Taigi su skundėjais, kaip kenkiančiais mūsų bendruomenės interesams ir trukdančiais emigracinių įstaigų darbą, tenka negailestingai kovoti. C. Komitetas yra nusistatęs tokias sąlygas, kad skundėjų ir skelbėjų viešai. Apygardų ir apylinkių komitetai bei visos bendruomenės prašomi šiuo atveju bendradarbiauti ir padėti neteisingų skundų autorius išaiškinti.

Pastangos Luizianon patekusiems pagelbėti

Rugpjūčio 1 d. „Draugas“ paskelbė toki BALFO komunikatą:
BALFO pirm. kom. Dr. J. Končius parašė JAV prezidentui laišką, kuriame nusiskundė sunkiomis ir cukraus plantacijoms New Orleanso apylinkėse patekusių tremtinių gyvenimo sąlygomis.

I jo laišką gautas atsakymas liepos 6 d. Rašoma, kad daromi žygiai darbo sąlygoms pagerinti. DP komisioneitūs tuo reikalu tarėsi su atitinkamais pareigūnais. Buvo nutarta sudaryti valstybinę komisiją, kuri nuolat rūpintųsi tremtinių reikalais. Šis pasiūlymas įteiktas gubernatoriui apsvaistyt. Liepos 13 ar 15 d. numatytame posėdyje. Toliau Baltųjų Rūmų atsakyme pažymėta, kad spaudoje iškeltos diskusijos padarė gerą įtakos ir prisidėjo prie to, kad sąlygos kai kuriose vietose pagerėjusios.

Jeigu gubernatorių paskirs atstovų komisiją, tai DP komisija jaučia, kad bus sudarytas organas, kuriam pasiseks ateityje išvengti panašių neigiamų reiškinų.

Red. pastaba: Palygintinos datos nuo laiško gavimo iki jo perdavimo spaudai.

Šeimų stovykloje

vienas netikėtai apsilankęs tėvas, pradžios mokyklos mokytojas. — Per dienas laksto, daužosi. Jau ir sutvarkyt sunku — neklauzosi, kambary nesėdi. . . Lietuviškai nėra kam pamokyti: žmona per dienas užimta; atš retai teatvažiuoju; be to, ir taip esu pavargęs. Noris valandėlę pailsėti. . .

Tikrai, salėje vaikai nepasėdi: kuždasi, stumdosi, juokauja, įvairius pokštus taiso. Tik daina visus nuramina. Tada jie traukia pakelę galvutes, dainuoja apie Nemunėlį apie Sešupę. . .

Baigiant

LAIKAS bėga. Vaikai auga. Viena šešiolikmetė lietuvaitė lanko meno mokyklą. Labai gražių darbėlių pridirbusi. Kitas tokio pat amžiaus vyrukas kas rytą dviračių į pieninę važiuoja. — O taip norėčiau, kad nors vienas vaikas pasimokytų, — sako keturių vaikų motina. — Paskum galėtų būt kad ir paprastas darbininkas. . .

Problemu, rūpestių ir nemigo naktų daug. O retai kas čia pravažiudomas užsuka, o retai kas nors juos aplanko. Patys tėvai suka galvas, laužo, bet dažnai ir praprasčiausio klausimo patys vieni neišsprendžia: kokiū būdu į miestą persikelti ir būtų susirasti.

Na, ir kaip išspręs. . . Vienas lietuvis, namų savininkas, labai aiškiai pasakė: — Man nors ir dešimt svarų per savaitę mokėtų, tu vaikaus nepriimčiau. Nenoriu to triukšmo. . .

O laikas bėga, o vaikai auga. . .
J. Kuzmickis

Zvilgsnis į Amerikos Lietuvių Tarybą

Birželio mėn. 10 d. New Yorke posėdžiavo Amerikos Lietuvių Tarybos direktoriai. Į posėdžius buvo pakviesta ir keliolika rytinių valstybių veikėjų. Jų tarpe apie pusė buvo naujakurių.

Apie Amerikos Lietuvių Tarybos veiklą pagrindinį pranešimą padarė ALTO sekretorius Pijus Grigaitis. Iš to pranešimo matėsi, kad Amerikoje yra 55 ALTO skyriai. Dalis tų skyrių rodo tik mažą veikimo žymę. Pranešime pasidžiaugta, kad ALTO savoris Amerikos valdžios sluogsnuose padidėjęs. Bet vėl, išdėstius Mikas Vaidyla skundėsi, kad ALTO vykdoma rinkliava davusi labai mažus rezultatus, kad ji laikoma nepavykusia, nes iki šiol surinkta tik 31% užsimotos 100.000 dol. sumos. Vajus nepavyko net tuo metu, kada į JAV buvo atvykusi VLIKO delegacija ir aktyviai įjungta į vėjus parengimas. Ir kalbant apie VLIKO delegatų lankymąsi Amerikoje pažymėta, kad jų kelionės maršrutus nebuvo nuosekliai ir tinkamai sutvarkytas. Esą, P. Grigaičio teigimu, to nebuvo galima padaryti, nes ilgą laiką nežinota, kada jie tikrai į JAV atvyks. Kitaip sakant, kaltė perkelta į kitą pusę (apie delegacijos pasisėkimus mes pakalbėsime kitą kartą).

Amerikos Lietuvių Tarybos tiksluose randame surašytus labai gražius siekimus: jungti visas Amerikos lietuvių jėgas bendram darbui; remti ir palaikyti visų tautų, didelių ir mažų, teises ir laisvę ir nepriklausomybę; kovoti dėl pagrindinių žmogaus asmens teisių; dirbti, kad Atlanto Chartos dėsniiai būtų pritaikyti Lietuvai; teikti moralinę ir medžiaginę pagalbą Lietuvos žmonėms jų kovoje dėl laisvės ir šlepti pabėgusius nuo priespaudos; skleisti teisingą informaciją apie Lietuvą ir ginti ją nuo priešų prasimanymų ir tt.

Visi šie kilmūs užsimojimai, kad jie būtų įgyvendinti, reikalauja ir gerai sutvarkytos organizacijos ir tos organizacijos vadovų pasišventusios ir energingos veiklos. Ar Amerikos Lietuvių Taryba visa tai turi?

Deja, iš visų turimų duomenų galima spėti, kad Amerikos Lietuvių Tarybai dar labai daug ko reikia. Ir visi pažymi, kad pirmiausia jai reikia sudaryti visiška išbaigtą, iki lietuvių masių nuvedančią ir anjungančią organizaciją. Toliau, reikia, kad ir jai vadovauja asmenys daugiau galėtų laiko tiems užsimojims tikslams įgyvendinti. Atsitiktiniai skirtos valandos, kaip mus informuoja vienas ALTO prieteliai, duoda ir atsitiktinius duomenis.

Iki šio laiko Amerikos Lietuvių Taryba savo ištekliams išlaikė tik vieną instituciją—Informacijos Centra. Deja, keliais atvejais buvo konstatuota, kad Informacijos Centras dirba su dideliais priekaištais, mažai efektyviais metodais. O galėtų būti priešingai, nes Informacijos Centrai išlaikyti išleistas stambios sumos. Visi mano, kad dabar, į JAV nuvykus naujų ir gerai pasiruošusių jėgų, ir ta sritis gali būti naujai pertvarkyta.

Pradžioje šio rašinio mes priminėme, kad patys ALT vadovai mato esamus negalavimus ir patys konstatuoja, kad ALTO savoris Amerikos valdžios sluogsnuose padidėjęs. Atseit, atsiranda daugiau galimybių pasitarauti tiems dideliems siekimams, o ypatinai padėti Lietuvai. Nemaža vilčių dedama į Amerikos lietuvių visuotini seimą, kuris įvyks lapkričio mėn. 4-5-6 dienomis. Nors to seimo galutinės dienotvarkės dar nėra, bet jau skelbiama, kad seime bus plačiai paliestas lietuvių tautos naikinimas, JAV politika sovietų atžvilgiu, lietuviškos išlaikymo problema ir kt. Reikia manyti, kad seime atsiras vietos ir pačios ALT organizacijos klausimams išskirti ir jiems apsvaistyti. Seimas, kaip informuoja, eis šukių: „Protestas prieš lietuvių tautos naikinimą“.

Jau dabar kviečiama, kad seime galimai daugiau dalyvautų naujai nuvykusių lietuvių. Prie to raginimo jungiamės ir mes, tikėdami, kad visas tėvynės kančias išgyvenę ir dažnas ten nusinėjęs kraujuotas žymes, mokėsimės daugelį dalykų pristatyti taip, kaip Lietuvos laisvei geriausiai gali būti patarnauta.

Amerika šiandien pasiėmė vadovavimą visam vakarų pasauliui. Amerikoje ir lietuviškų jėgų centras turi būti pajėgiausias. Kad Amerikos Lietuvių Taryba būtų gerai organizuota ir pajėgi, šiandien, esant tokiai padėčiai svarbu ne tik Amerikoje gyvenantiems, bet visame pasaulyje išblaškytiems ir tėvynėje pasilikusiems tautiečiams. Mes visi džiaugiamės, kad ten lietuvių balsas darosi įtikinantis, bet mes manome, kad tas balsas bus dar tvirtesnis, kada ten bus tikrai palėgi Amerikos Lietuvių Taryba. Ir visu į JAV keliaujančių pareiža daryti viską, kad tik laimėtume laisvę. Be geros organizacijos, be pasišventimo ir nuolatinio darbo, visi gerai žinome, nedaug teatsiekiamo. B. G.

Žinios iš Freiburgo

* Daugelis DP nusiskundžia, kad dažnai IRO įstaigose dingsta fotografijos bei kiti dokumentai ir juos reikalinga daryti iš naujo, o tai sudaro nereikalingų išlaidų sunkiai galūs su galais besuvedantiems žmonėms, trukdo emigraciją, kurią taip ragina pati IRO, ir gadina ir šiaip nuo nenormalaus gyvenimo sąlygų paurisius DP nervus.

Atrodo, kad, geriems norams esant, nesunku būtų susekti, kas tai sąmoningai daro ir tokius tarnautojus atleisti ir patraukti teismo atsakomybėn.

DP pageidauja, kad jų įteikiamieji emigraciniai dokumentai būtų pakvituoti ir tuo būdu būtų galima susekti, kas juos pražudė.

* Studentų vadovybės iniciatyva išleistas vienkartinis leidinys „Studentų Kronika“, kuris savo išvaizda ir turiniu daro visai gerą įspūdį. Leidinys apima visą lietuvių studentų kultūrinį bei visuomeninį gyvenimą. Tiek, kiek liečia studentų asmenines sąskaitas, įvykę kai kurių netikslumų, kas daro šiam neblogam meniškos išvaizdos leidiniui minusą.

* Atitinkamų įstaigų patvarkymu, studentų atostogų metu (rugpjūčio — spalio mėn.), studentai gaus tik dirbančiųjų maisto korteles vietoje buvusių sunkiai dirbančiųjų.

* Karinės valdžios patvarkymu, prancūzų zonoje vokiečių policijai leista imti DP tuo atveju, kai nusikahtime dalyvauja DP arba jie yra padarę nuostolių. Tačiau kiekviena kartą vokiečių policija apie sumėmimą ipareigota pranešti karinei policijai, pristatant visą įrodymą medžiagą. Sumitajami DP leidžiama apeliuoti į karinį teismą bei karinę policiją. Anksčiau vokiečių policija galėjo DP sumiti tik nusikaltimo vietoje, tačiau nuo nepatenkintos vokiečių įstaigos darė žygius, kad DP būtų jų kompetencijoje. Vega

Šveicarija kratosi tremtinių

Pastaruoju metu Šveicarija daro sunkumų tremtiniais, tuo būdu norėdama, kad jie paliktų šį kraštą. Nors tremtinių čia nėra nė 4.000, vis dėlto nesuteikiamos galimybės gyventi ir siems. Yra žinių, kad šveicarai tikisi gauti iš bolševikų kai kurių pramonės gaminių užsakymų, jeigu išvartų politinius pabėgėlius. Iš Vengrijos ir Jugoslavijos jie dabar priima tik tuos tremtinius, kurie pinigų. . . Nuo 1945 metų lietuvių ekaičius čia sumažėjo per tuos, kurie čia dar gyvena, šveicarų įstaigos pasakino stoti į austrų komisijas. (Dab.)

Ar gali būti?
* Gerkenheimo (Bavarijose) krepiaisi ir aukštesnes instancijas bėgėlio laikrodžio remonto reikalui: „Mūsų bėgėlio laikrodžis eina tvarkingai. Jam tik trūksta abiejų rodyklių.“ (NZ)

Atviras žodis

PERSONAZAS PRIEŠ AUTORIŲ

Vienos stovyklos klebonas, pasiskaitęs V. Alanto „Išdaviką“, pasijuto esąs jo personazas, deja, nevisai tiksliai mupietas. Todėl jis prisistatė atitaisydamas, pasirašydamas Alanto jam duota pavardė: Apsysakote aprašoma vienos stovyklos juodoji pusė, neigiamieji įvykiai, kurių kaip žinome iš laikraščių ir pasakojimų daug kur buvo ir yra. Stovykla ir Jonas Dariūnas charakterizuoti veikia nepaisindami, stovyklos gyventojų lengvai atpažįstami ir nekeičia abejonių. Jei dėl kitių apysakos asmenų būtų įvairių nuomonių, tai klebonas stovykloje tėrai vienas. Tokia jo glaudi bičiulystė su asmeniu, kuris apysakoje turi vaidinti ne garbingą „išdaviką“ rolę, nesudaro aprašomos stovyklos klebonui malonumo.

Apsyaka prasideda žodžiais: „Klebonas Petras Uogintas“ . . . jau duoda suprasti, kad tas klebonas vaidins apysakoje nemažą rolę. Pirmajame skyriuje, nors aprašomas kandidatas į išdavikus Jonas Dariūnas, bet „klebonas“ palinksnuotas 15 kartų ir „jis“ ar „bičiulis“ dar 5 kartus — veik mažiau negu Dariūnas. Atrodo, kad turima tikslo tas abi pavardes „klebono“ ir „išdaviko“ taip tampriai suraizgyti, kad jos būtų eišskiriamos. Kam tas reikalinga? Gale pirmojo skyriaus paaiškinama: „tie gandai ir Dariūno glaudi bičiulystė su klebonu sudarė našią dirvą visokiems plepalams“.

Kad plepalai ir liktų tik plepalais, tai aprašomosios stovyklos klebonas, p. Atlanto pavadinatas Petru Uogintu, skaito reikalingu pareikšti sekančius:

1. Jokios artimesnės bičiulystės klebonas su Dariūnu neturėjo.
2. Dariūnas į kopyčią klebono niekad nelydėjo, nes klebonas eidavo 30-45 min. prieš pamoklas pasimelsti, o maldininkai atsirasdavo vėliau.
3. Nebuvo atsitikimo, kad Dariūnas būtų buvęs vicintelis maldininkas kopyčioje, nes, neskaitytant moterų, buvo keli vyrai pamaldesni ir už Dariūną.
4. Niekados klebonas nėra gėręs kavą po pamaldų ar šiaip kada pas Dariūną ir nėra jo pas save vaišinęs.
5. Niekados klebonas neidavo iš bažnyčios su Dariūnu, nes tankiausiai ten ir atgal važiuodavo dviračiu.
6. Niekados nėra pietavęs pas Dariūnas. Ir tokiu būdu neturėjo progos matyti tas „paukštienas ir kiaulienas“.
7. Niekados klebonas nėra su Dariūnu ejęs pasivaikščioti už stovyklos ribų.
8. Klebonas ne tik su Dariūnu, bet ir bendrauti Vokietijoje nėra lošęs preferansą.

Klebonas Petras Uogintas